

A magyarországi ruszinok története és kultúrája

Ajánló bibliográfia a PTE BTK-TTK Könyvtár kiállításához.
Készítette Radványi Ferenc könyvtáros.

Történelem

Bagu Balázs - Fakász Mihály: A kárpátaljai Munkács és környéke az 1848/49-es szabadságharcban. Módszertani Lapok, 8. (2001) 4. sz. 18-29.

Begeš, M. M. - Zadorožnij, V. E.: Ivan Franko tiltakozása a magyarországi ruszinok elnyomása ellen 1896-ból. Kisebbségkutatás, 5. (1996) 2. sz. 225-226.

S. Benedek András: Eszmék és téveszmék: a ruszin etnogenezis története. Kisebbségkutatás, 9. (2000) 4. sz. 645-656.

S. Benedek András: A gens fidelissima: a ruszinok. Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, Bp., 2003.

S. Benedek András: Kárpátalja története és kultúrtörténete. Népek hazája... Bereményi Kiadó, Bp., 1994.

S. Benedek András: A ruszinok korai történetéből. In: Az „Ezeréves ruszin-magyar együttélés a történelem tükrében” c. konferencia szerkesztett előadásai, leadott tanulmányai. 2004. március 19–20. Belváros-Lipótváros Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, Bp., 2005. 48–55.

Bonkáló Sándor: Hazajöttek a rutének. Katholikus Szemle, 53. (1939) 5. sz. 288-292.

Bonkáló Sándor: A rutének (Ruszinok). Sajtó alá rend., jegyz., utószó Salga Attila. 2., bőv. kiad. Európai Protestáns Magyar Szabadegyetem, Basel – Bp., 1996.

Botlik József: Egan Ede, a rutén nép oltalmazója. Honismeret, 29. (2001) 6. sz. 17-26.

Botlik József: Egestas Subcarpathica. Adalékok az Északkeleti-Felvidék és Kárpátalja XIX-XX. századi történetéhez. Hatodik Síp Alapítvány, Bp., 2000.

Botlik József: A Kárpátalja fogalom kialakulása és változásai. Együtt, 6. (2004) 2. sz. 77-86., 3. sz. 77-85.

Botlik József: Kárpátalja - ismét Magyarországé. 1939. március -1944. október. Honismeret, 25. (1997) 2. sz. 40-50.

Botlik József: Közigazgatás és nemzetiségi politika Kárpátalján. 1. Magyarok, ruszinok, csehek és ukránok 1918–1945. 2. A Magyarországhoz történt visszatérés után 1939–1945. Dimensiones Culturales et Urbanales Regni Hungariae, 7, 9. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszéke, Nyíregyháza, 2005.

Botlik József: Magyar-rutén kétnyelvűség Kárpátalján 1939. július-1944. október. Honismeret, 33. (2005) 4. sz. 82-107.

Botlik József: A miniszterelnöki bársonyszéktől a börtönig. Együtt, 8. (2006) 1. sz. 77-92.

Botlik József: Mit tett a magyar kormányzat Kárpátalja népeiért? 1939 március-1944 október. Együtt, 7. (2007) 2. sz. 73-91.

Botlik József: A Rákóczi-család és a ruszinok. Zempléni Múza, 10. (2010) 1. sz. 5-19.

Császári Éva: Rábik, V.: Ruszinok és pásztor-lakosság Kelet-Szlovákiában a középkorban. Kisebbségkutatás, 14. (2005) 4. sz. 584-586.

Darás Gábor: A rutén kérdés tegnap és ma. Magyar Nemzeti Szövetség, Bp., 1938.

Darás Gábor: A Ruténföld elszakításának előzményei (1890-1918). Vörösmarty Irodalmi Társaság, Újpest, 1936.

Deschmann Alajos: Kárpátalja műemlékei. Bibliográfia és mutatók Kerny Terézia, fényképek Dabasi András et al., rajzok Dénesi Ödön et al., térképek, alaprajzok Bakos János et al. Tájak, Korok, Múzeumok könyvtára, 2. TKM Egyesület, Bp., 1990.

Dupka Görgy: "Őrtüzeket fogunk gyűjtani a hegyeken ..." Száztíz évvel ezelőtt gyilkolták meg Egán Edét, a ruszinok jótevőjét. Együtt, 13. (2011) 4. sz. 73-80.

Gönczi Andrea: Egy magyar kísérlet az alpesi gazdálkodás megvalósítására – a hegyvidéki akció. <http://karpatszemle.uz.ua/tarstud/ta050902.htm>

Engel Pál: Szlovákok, románok, rutének. História, 21. (1999) 2. sz. 26-28.

Fedinec Csilla: Kárpátalja: változó paradigmák. Kisebbségkutatás, 21. (2012) 2. sz. 284-286.

Fedinec Csilla: Konzervált történelem. Brenzovics László: Nemzetiségi politika a visszacsatolt Kárpátalján 1939-1944. Pro Minoritate, 17. (2012) nyár 166-170.

Hodinka Antal: Adatok a ruszinok 1848-49. évi történetéhez. In: Hodinka Antal válogatott kéziratjai. Szerk. Udvari István. Vasvári Pál Társaság, Nyíregyháza, 1992. 27-34.

Hodinka Antal: II. Rákóczi Ferenc fejedelem és a „gens fidelissima”. Dunánntúl Pécsi Egyetemi Könyvkiadó és Nyomda Rt., Pécs, 1937.

Hodinka Antal: A mai kárpátaljai ruszinok története. Néprajzi Látóhatár, 2. (1993) 4. sz. 99-105.

Hodinka Antal: Tanulmány Koriatovics Tódor munkácsi herceg 1360. évi oklevelének a hitelességéről. Hornyánszky Viktor kiadása, Bp., 1909.

Horváth Lajos: Kárpátalja képvisellete a magyar országgyűlésben, 1938-1945. Tarsoly Kiadó, Bp., 2002.

Horváth Lajos: A kárpátaljai ruszin autonómia ügye 1939-1944. Teleki Pál tervezete. Honismeret, 20. (1992) 5. sz. 9-13.

János István: Ruszinok latin nyelvű panegyricusa II. Józsefhez. A latin szövegeket ford. Hortoványi Jenő, János István, szerk., előszó Udvari István. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia*, 11. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszéke, Nyíregyháza, 2002.

Kacsinkó Adrián Gábor: A csereháti ruszinok nyomában. *Kisebbségkutatás*, 20. (2011) 2. sz. 236-263.

Kacsinkó Adrián Gábor: A hazai ruszinság története, különös tekintettel a csereháti ruszinokra. Szerzői kiadás, Bp., 2012.

Kárpátalja, 1919-2009. Történelem, politika, kultúra. Főszerk. Fedinec Csilla, Vehes Mikola. Argumentum Kiadó - MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Bp., 2010.

Kárpátalja 1938-1941. Magyar és ukrán történeti közelítés. Szerk. Fedinec Csilla. *Regio könyvek*. Teleki László Alapítvány, Bp., 2004.

Kiss Gy. Csaba: Elfelejtett tájak, elfelejtett népek. Népcsoport a Kárpátok túloldaláról. (A lemákok.) *Európai Utas*, 4. (1993) 3. sz. 57.

Klebaskó H. Gábor: Magyarországi ruszinok. *Körtánc füzetek*. Körtánc Alapítvány, Bp., 1998.

Kobály József: A mai Kárpátalja területének népei a középkorban. In: *Tiszáninnen... Társadalomtudományi tanulmányok*. Összeáll. Csernicskó István. Ungvár, 1997. 24-34. v. *Pánsíp*, 6. (1998) 1. sz. 45-58.

Kozma Miklós: Kárpátalja visszavétele. *Napló. Közread.* Brenzovics László. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1999.

Lázár István: Hová lett egy nemzetiség? In: *Uő: Kiált Patak vára*. Fotó: Sára Sándor. Magyarország felfedezése. Szépirodalmi Könyvkiadó, Bp., 1974. 437-449.

A magyar kormány egyéves munkája Kárpátalja népéért. Mi történt eddig Kárpátalján? Kárpátaljai Terület Kormányzói Biztosi Hivatal, Ungvár, 1940.

Marina Gyula: *Ruténsors*. Kárpátalja végzete. Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség, Ungvár, 1999.

Mayer Mária: Kárpátukrán (ruszin) politikai és társadalmi törekvések, 1860-1910. Akadémiai Kiadó, Bp., 1977.

Mayer Mária: A ruszin társadalmi mozgalmakról a századfordulón. *Századok*, 106. (1972) 4-5. sz. 1278-1279.

Medve Zoltán - Ujj Anna: Ruszinok és ukránok. *Klió*, 5. (1996) 1. sz. 9-17.

Medvecz Andrea - Soós Kálmán: A honfoglalás és az államalapítás kora a kárpátaljai helytörténetírásban. *Hitel*, 14. (2001) 9. sz. 56-62.

Molnár Ferenc: Adalékok a verhovinai határvidék hadtörténetéhez (1849. március). *Acta Academiae Beregsasiensis*, 9. (2010) 3. köt. 121-130.

Molnár Ferenc: A máramarosi ruszinság 1849. évi története. In: *Határhelyzetek III.* Szerk. Fábri István, Kötél Emőke, Szarka László. Balassi Intézet Márton Áron Szakkollégium, Bp., 2010. 306-325.

Móricz Kálmán: *Kárpátalja sorsfordulói.* Hatodik Síp Alapítvány, Bp., 2001.

Ortutay Gyula: *Rákóczi két népe.* Magyarok könyvtára, 4. Magyar Egyetemi és Főiskolai Hallgatók Országos Szövetsége, Bp., 1939.

Paládi-Kovács Attila: Ukrán szórványok a 18-19. században Magyarország északkeleti részén. In: *Népi kultúra, népi társadalom VII.* Főszerk. Ortutay Gyula, Paládi-Kovács Attila. Bp. Akadémiai Kiadó, 1973. 327-367.

Paszabi Ágnes: Jánosi István: *Ruszinok latin nyelvű panegyricusa II. Józsefhez.* Irodalomismeret, 18. (2007) 2. sz. 89-90.

Reinfuss, Roman: *Lemákok vándorútján.* Európai Utas, 4. (1993) 3. sz. 57-60.

Sasvári László: *Ortodoxok és görög katolikusok együttélése Észak-Magyarországon a 18–19. században.* In: *Interetnikus kapcsolatok Északkelet-Magyarországon.* Szerk. Kunt Ernő, Szabadfalvi József, Viga Gyula. Herman Ottó Múzeum, Miskolc, 1984. 147-158.

Siska József: *Ruszinok a Bodroghözben.* Széphalom, 6. köt. (1994) 323-332.

Szabó Oreszt: *A magyar oroszokról (Ruthének).* Nemzetiségi ismertető könyvtár, 1. S.n., Bp., 1913.

Szentgyörgyi Zsuzsa: *Adalékok Ungvár keletkezésének történetéhez.* Magyar Tudomány, 39. (1994) 10. sz. 1250-1253.

Szulincák László: *Mikor történt a kárpátalji rutének betelepülése hazánkba? Unio* Könyvnyomda, Ungvár, 1918.

Tarján Ödön - Fall Endre: *Magyarok, szlovákok és ruthének a Dunavölgyében.* Hornyánszky Viktor kiadása, Bp., 1938.

Tóth István György: *Elég volt az álomból? Kárpátalja és a ruszinok.* Rubicon, 1. (1990) 5. sz. 19-21.

Tutuskó Ágnes: *A kárpátaljai rutén nép reagálása az 1914-1915. évi orosz betörésekre.* Pro Minoritate, 17. (2012) nyár, 54-68.

Udvari István: *A bácskai ruszinok orthodox kapcsolatai letelepedésük első éveiben.* In: *Az*

ortodoxia története Magyarországon a XVIII. századig. Szerk. H. Tóth Imre. S.n., Szeged, 1995.

Udvari István: A bácskai, szerémségi és szlavóniai ruszinok története. In: Uő: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében. Szerk., előszó V. Lukács Ilona. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia*, 2. Bessenyei György Tanárképző Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszék, Nyíregyháza, 1995. 17–23.

Udvari István: A dél-magyarországi ruszinok letelepülése. *Klió*, 1. (1992) 1. sz. 97-101.

Udvari István: A magyarországi ruszinokról és ukránokról. *Magyar Napló*, 14. (2002) 3. sz. 54-56.

Udvari István: Ruszin (kárpátukrán) hivatalos írásbeliség a XVIII. századi Magyarországon. Akadémiai Kiadó, Bp., 1995.

Udvari István: A ruszinok. *Európai Utas*, 3. (1992) 4. sz. 57-61.

Udvari István: Ruszinok. A magyarországi ruszinokról és ukránokról. S. n., Szombathely, 1996.

Udvari István: Ruszinok a XVIII. században. Történelmi és művelődéstörténeti tanulmányok. Előszó Viga Gyula. A Vasvári Pál Társaság füzetei, 9. Bessenyei György Kiadó, Nyíregyháza, 1992.

Udvari István: A szlovákiai ruszinok történetének vázlata. In: Tallózások ukrán, ruszin és szlovák könyvek körében. Szerk. Udvari István. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* 2. Nyíregyháza, 1995. 237–242.

Udvari István: Sztripszky Hiador az erdélyi ruszinokról. *Magyar Nyelv*, 97. (2001) 3. sz. 362-366.

Vasas Géza: A belső önrendelkezés érvényessége. A ruszin autonómia rövid története 1918 őszétől 1939 márciusáig. *Valóság*, 9. (1999) 8. sz. 19–34.

Vasas Géza: Egy félbehagyott alkotmány. Kárpátalja autonómiájának ügye 1939–1940-ben. In: Kárpátalja 1938–1941. Magyar és ukrán történeti közelítés. Szerk. Fedinec Csilla. *Regio könyvek*, Teleki László Alapítvány, Bp., 2004. 157–215.

Vasas Géza: A ruszin autonómia választútjain. 1939. március–szeptember, *Aetas*, 5. (2000) 4. sz. 64–87.

Vaszócsik Lászlóné: Szabadságharcunk győztes kárpátaljai csatája. *História*, 21. (1999) 7. sz. 29.

Veres László: Adatok Borsod megye 18. század eleji újratelepülésének történetéhez. In: A Herman Ottó Múzeum Közleményei, 17. (1978-79) 61-66.

Veres László: Borsod megye etnikai arculatának változásai a 18. század első felében. In: Interetnikus kapcsolatok Északkelet-Magyarországon. Szerk. Kunt Ernő, Szabadfalvi József, Viga Gyula. Miskolc, Herman Ottó Múzeum, 1984. 27-35.

Néprajz

Árpa István: A tiszaháti nemzetiségek életéből. Intermix Kiadó, Ungvár-Bp., 1993.

Bartha Elek: A görög katolikus magyarság vallási néprajza. In: Néphit, népszokás, népi vallásosság. Magyar néprajz VII. Főszerk. Dömötör Tekla, Szerk. Hoppál Mihály. Bp. 1990. 425-442.

Bartha Elek: A hitélet néprajzi vizsgálata egy zempléni faluban. Studia folkloristica et ethnographica, 5. Debrecen, KLTE, 1980.

Bartha Elek: A szentelmények szerepe Komlóska néphagyományában. Néprajzi tanulmányok a Zempléni-hegyvidékről. Viga Gyula közreműködésével szerk. Szabadfalvi József. Herman Ottó Múzeum, Miskolc 1981. 311-318.

Fehér Ágnes: A burgonya szerepe Komlóska népi táplálkozásában. A Herman Ottó Múzeum Közleményei, 17. köt. (1978) 155-160.

Hodinka Antal: A Kárpátaljai rutének lakóhelye, gazdaságuk és múltjuk. Apostol Nyomda, Bp., 1923.

Kisfalusi János: Ünnepi népszokások a Keleti Egyházban. Szerzői kiadás, s.l., 1995.

Komáromi Ferencné: Ruszin farsangok Komlósán. Barátság, 12. (2005) 1. sz. 4514.

Kríza Ildikó: Mátyás király a ruszin hagyományban. Etnographia, 119. (2008) 2-3. sz. 269-271.

Márkus Mihály: Rákóczi-hagyományok a kárpátaljai népek karácsonyesti vacsoráján. Honismeret, 31. (2003) 6. sz. 57-59.

Petercsák Tivadar: Komlóska, tájház. Tájak, Korok, Múzeumok kiskönyvtára, 101. A Tájak, Korok, Múzeumok Szervező Bizottsága, Bp., 1982.

Ruszin Húsvét Komlósán. Barátság, 13. (2006) 2. sz. 4938-4940.

Sasvári László: Ruszin hagyományok görögkatolikusságunk néprajzában. Etnikum Kiadó, Budapest, 1996.

Szabó Sarolta: Adatok Komlóska szőlő- és borkultúrájához. A Herman Ottó Múzeum Közleményei, 20. (1982) 97-101.

"Szem látta, szív bánta..." Kárpátaljai néprajzi és honismereti tanulmányok. Szerk. P. Punykó Mária. Hatodik Síp Alapítvány - Mandátum Kiadó, Bp. – Beregszász, 1996.

Tanulmányok a magyarországi bolgár, görög, lengyel, örmény, ruszin nemzetiség néprajzából 1-4. Szerk. Eperjessy Ernő. A magyarországi nemzetiségek néprajza. Mikszáth Kiadó, Salgótarján, 1996-2002.

Udvari István: Erotika Rutenika: Erotica Ruthenica. Jugoszláviai ruszin erotikus történetek, anekdoták, hiedelmek és találós kérdések gyűjteménye. Szerk. Havrijil Kolyeszár. Újvidék, 1995. Etnographia, 106. (1995) 2. sz. 1150-1152.

Udvari István: Kárpátaljai népszokások. Etnographia, 106. (1995) 2. sz. 1149-1150.

Udvari István – Takács Péter: A parasztek életmódja a Felső-Ciróka völgyében Mária Terézia úrbérrendezésekor. In: Herman Ottó Múzeum Közleményei 26. (1989) 81-95.

Viga Gyula: Dr. Tamás Edit: Komlóska. Honismeret, 27. (1999) 2. sz. 120-121.

Identitás, vallás, kultúra

Aradi Viktor: A rutén skizmapör. Nemzetiségi Aktualitások Könyvtára, 1. Világosság Könyvnyomda, Bp., 1914.

S. Benedek András: Az identitástudat útvesztői, kissé kárpátaljai szemmel. Kisebbségkutatás, 6. (1997) 3. sz. 306-309.

S. Benedek András: Nemzetiségi és vallási identitás a ruszinok között. Botlik József: Hármaskereszt alatt című könyvéről. Kisebbségkutatás, 7. (1987) 2. sz. 147-149.

Botlik József: Görög katolikusok Kárpátalján. Korunk, 3/9. (1998) 1. sz. 22-25.

Botlik József: Hármaskereszt alatt. Görög katolikusok Kárpátalján az ungvári uniótól napjainkig. (1646-1997). Hatodig Síp Alapítvány, Bp., 1997.

Bottlik Zsolt: Ruszinföld népe. Szlávok, önazonosságot keresve. A Földgömb, 13. (2011) 2. sz. 22-33.

Bura László: A keleti szertartású kereszténység múltja és jelene Szatmárban. Magyar görög katolikusok a Szamosháton /Szatmár megyében. Magyar Egyháztörténeti Vázlatok. 13. (2001) 3-4. sz. 103-120.

Cserbák András: A magyar görög katolikus népi vallásosság művelődéstörténeti háttere. In: "Mert ezt Isten hagyta ..." Tanulmányok a népi vallásosság köréből. Szerk. Tüskés Gábor. Gondolat Kiadó, Bp., 1986. 275-311.

B. Damjanovics Judit: A Munkácsi Egyházmegye papjainak és kántorainak szellemi élete a 16-18. században. Levéltári Évkönyv, 7. köt. (1994) 31-43.

Fazekas Csaba: Gaganetz József eperjei görög katolikus püspök 1849-ben. Levéltári Közlemények, 79. (2001) 1-2. sz. 115-139.

Fedinec Csilla: Hol a hazám? Ki a népem? A kárpátaljai ember himnuszai. Hitel, 24. (2011) 9. sz. 98-101.

Forgó András: Véghseő Tamás: "... mint igaz egyházi ember..." A történelmi Munkácsi Egyházmegye görög katolikus egyházának létrejötte és 17. századi fejlődése. Egyháztörténeti Szemle, 12. (2011) 3. sz. 82-87.

Földvári Sándor: Bécs szerepe a ruszin nemzeti értelmiség kialakulásában a felvilágosodás korában. In: A nemzetiségi kultúrák az ezredfordulón. (Esélyek, lehetőségek, kihívások.) A VII. Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai, Békéscsaba, 2001. október 2-3-4. Szerk. Ando György, Eperjessy Ernő, Grin Igor, Krupa András. Magyar Néprajzi Társaság, Békéscsaba – Bp., 2001. 393-400.

Földvári Sándor: Felvilágosodás és nemzeti megújulás a kárpátaljai ruszin kultúrában. Magyar Filozófiai Szemle, 40. (1996) 1-3. sz. 53-80.

Futala Tibor: Bajcura, A.: Újabb kísérlet a politikai ruszinizmus leküzdésére. Kisebbségkutatás, 7. (1998) 2. sz. 213-215.

Gönczi Andrea: Ruszin szkizmatikus mozgalom a XX. század elején. PoliPrint – II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola, Ungvár – Beregszász, 2007.

http://www.kmf.uz.ua/hun114/images/konyvek/ruszin_skizma.pdf

Hodinka Antal: A munkácsi görög katolikus püspökség története. MTA, Bp., 1909.

Jánosi András - Acsai Ferenc: Magyarországi ruszinok kulturális találkozója. Honismeret, 25. (1997) 4. sz. 86-87.

Karácsonyi János: A görög katolikus magyarok eredete. Stephaneum Nyomda, Bp., 1924.

Kisfalusi János: Háromszáz éve könnyezett először a máriapócsi kegykép. Honismeret, 25. (1997) 1. sz. 13-16.

Klebaskó H. Gábor: A magyarországi ruszinok kettős identitása (különös tekintettel a Magyarországon született ruszinokra). In: Együtt jobb tervezni a jövőt! X. Kárpát-medencei Keresztkötődések Konferencia. Szerk. Turcsány Péter. Kráter Kiadó, Pomáz, 2011.

Márku Anita: Nyelvválasztási stratégiák a kétnyelvű kárpátaljai fiatalok körében. Acta Academiae Beregsasiensis, 8. (2009) 2. köt. 145-162.

Mayer Mária: Adatok a századforduló ruszin (kárpátukrán) értelmiségének elmagyarosodásához. Történelmi Szemle, 20. (1977) 2. sz. 260-279.

Mizser Lajos: Ruszinokra utaló tulajdonnevek a 16. századi Bereg megyéből. Névtani Értesítő, 29.(2007) 79-85.

Mohay Tamás: Zenta és Máriapócs: adalékok a képkultusz és a történelmi emlékezet kapcsolatához. In: Bennünk élő múltjaink. Történelmi tudat - kulturális emlékezet. Szerk. Papp Richárd, Szarka László. Vajdasági Magyar Művelődési Intézet, Zenta, 2008. 535-568.

Molnár Ferenc: A munkácsi görög katolikus püspökség az 1848-1849-es események viharában. *Kisebbségkutatás*, 21. (2012) 2. sz. 287-309.

B. Papp János: Hajdúdorog küzdelme a magyar görög katolikus egyházmegye felállításáért. Hajdúdorogi Önkormányzati Hivatal, Hajdúdorog, 1996.

Petrassevics Nikefor: Ortodox és görög katolikus vallásos néphagyományok kölcsönhatásai a Kárpát-medencében. In: *Vallásosság és népi kultúra a határainkon túl*. Szerk. Fejős Zoltán, Küllös Imola. *A magyarságkutatás könyvtára*, 2. Magyarságkutató Intézet, Bp., 1990. 74-94.

Pilipkó Erzsébet: Identitás és hit III. A kárpátaljai magyar görög katolikusok identifikációs útjai. Intermix Kiadó, Ungvár – Budapest, 2010.

<http://mek.oszk.hu/11000/11016/11016.pdf>

Pirigy István: A magyarországi görög katolikusok története I-II. Görög Katolikus Hittudományi Főiskola, Nyíregyháza 1990.

Popovics Tibor Miklós: A Magyarországi ruszinok identitásmegőrzési törekvései. In: *Nemzeti és etnikai kisebbségek Magyarországon a 20. század végén*. A Magyar Tudományos Akadémia és a Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Hivatal által rendezett országos kisebbségkutató konferencia előadásaiból. Szerk. Sisák Gábor. *Kisebbségek Kelet-Közép-Európában*, 5. MTA Kisebbségkutató Műhely – Osiris Kiadó, Bp., 2001.

Riskó Mariann: A kárpátaljai görög katolikus egyház kálváriája. *Módszertani Lapok*, 1. (1994) 3. sz. 15-22.

Sasvári László: A mai magyar görög katolikusok ősei a 18. században. *Vigilia*, 64.(1999) 6. sz. 439-442.

Szalontai Barnabás: Máriapócs, Kegyetemplom. *Tájak, Korok, Múzeumok kiskönyvtára*, 103. *Tájak, Korok, Múzeumok Szervező Bizottsága*, Bp., 1982.

Szenyves Andrea: Kárpátaljai görög katolikusok az illegalitás éveiben. *Együtt*, 9. (2007) 3. sz. 86-90.

Udvari István: A magyarsággal érintkező ruszin (kárpátukrán) csoportok identitásának kérdéséről. In: *Nemzetiség-identitás*. A IV. Nemzetközi Néprajzi Nemzetiségkutató Konferencia előadásai (Békéscsaba, 1990. október 5-6-7.) Ujváry Zoltán közreműködésével szerk. Eperjessy Ernő, Krupa András. *Ethnica Kiadó*, Békéscsaba – Debrecen, 1991. 444-448.

Udvari István: Sztripszky Hiador (1875-1946), a Kárpát-medencei ruthenisztika jeles képviselője. *Relatii Româno-Ucrainene : istorie si contemporaneitate*. Editura Muzeului Satmarean, Satu Mare, 1999.

Vígh Kálmán: A ruszin skizma. *Partes Populorum Minores Alienigenae*, 3. (1996) 1. sz. 55-117.

Zsatkovics Kálmán: Az egri befolyás és az ez ellen vívott harcz a munkácsi görög szertartású egyházmegye történelmében. *Történeti tanulmány*. *Századok*, 18. (1884) 8. sz. 680-696., 9. sz. 766-786., 10. sz. 839-877.

Irodalom, művelődés

Abonyi Andrea Tímea: Lexikai germanizmusok vizsgálata ruszin népnyelvű kiadványokban. Tézisek. ELTE BTK Nyelvtudományi Doktori Iskola, Bp., 2009.

<http://doktori.btk.elte.hu/lingv/abonyiandreatimea/tezis.pdf>

S. Benedek András: József Attila - ruszinul, avagy kisebbségi kultúrák sorsa Európában. Együtt, 8. (2006) 1. sz. 59-62.

Bonkáló Sándor: A kárpátaljai rutén irodalom és művelődés. Felvidéki Tudományos Társaság, Pécs, 1935.

Fábián László: A magyar és a ruszin (ukrán) népballadák összehasonlító vizsgálata. Doktori disszertáció. Debreceni Egyetem, BTK, Néprajzi Tanszék, Debrecen, 2007.

http://ganymedes.lib.unideb.hu:8080/dea/bitstream/2437/118050/6/ertekezes_fabian%20laszlo-t.pdf

Futala Tibor: Šerba, G.: Az északi lemákok művelődési törekvései. Kisebbségkutatás, 6. (1997) 4. sz. 491-493.

Futala Tibor: A kárpátaljai és Eperjes környéki ruszinok irodalmi nyelvei a XIX. században. Kisebbségkutatás 9. (2000) 4. sz.

Futala Tibor: Štec', M.: A kárpátaljai ruszinok irodalmi nyelve. Kisebbségkutatás, 9. (2000) 4. sz. 720.

Hodinka Antal: Cszasz gurse gi voda... Az árvíznel is rettenetesebb az idő... Ruszin nyelvű szövegek. Vál., szerk., bev. Káprály Mihály, előszó Udvari István. Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia, 16. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológia Tanszéke - Örökségünk Kiadó, Nyíregyháza, 2005.

Medve Zoltán: Az Alföld poétája a zordon Kárpátokban. Petőfi Sándor kárpátaljai és galíciai recepciója. Szerk., előszó Udvari István. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszéke - Veszprémi Egyetem Tanárképző Kara, Nyíregyháza, 2004.

A munkácsi gör. szert. püspökség okmánytára. Gyűjt., összeáll. és közrebocsátja Hodinka Antal. Szerzői kiadás, Ungvár, 1911.

Musketik, Leszja: Magyar elemek a kárpátaljai ruszin népmesékben (Fordította: Udvari István.) Néprajzi Látóhatár, 2. (1993) 4. sz. 70-76.

Sztripszky Hiador: A hazai rutének legrégebb nyomtatványai. Magyar Könyvszemle, 1911. 2. sz. 117-131., 3. sz. 243-262.

Udvari István: Egy ruszin verseskötet magyar lexikai elemei. S.n., Nyíregyháza, 1997.

Udvari István: Szöveggyűjtemény a ruszin írásbeliség tanulmányozásához 1-3. 1. Bacszinsky András munkácsi megyéspüspök cirillbetűs körlevelei. 2. Blazsovszky Gábor, Olsavszky Mihály Manuel, Bradács János püspök és koruk. Szerk. és előszó Kerca Igor. 3. Sztripszky Hiador, néprajztudós, bibliográfus, nyelvész, műfordító. Szerk. és előszó Kerca Igor. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia*, 12., 17., 21. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológia Tanszéke, Nyíregyháza, 2002-2007.

Zoltán András: Medve Zoltán: Petőfi a kárpátaljai ruszinoknál és a galíciai ukránoknál. *Kisebbségkutatás*, 13. (2004) 4. sz. 698-699.

Zoltán András: Kerča, Igor': A ruszinok Krúdy Gyula műveiben. *Kisebbségkutatás*, 13. (2004) 2. sz. 288-289.

Művészet

Balázs Mihály: Keleti és nyugati tradíciók keveredése a kortárs görögkatolikus templomépítészetben Régi-Új Magyar Építőművészet, 2. (2008) 6. sz. 13-16.

Ivancsó István: Mihajlo Szirohman: A kárpátaljai bizánci rítusú templomok. *Klió*, 17. (2008) 2. sz. 46-48.

Kárpáti László: Az egykori abaújszolnoki görög katolikus fatemplom Myskovszky Viktor rajzain és az egyházlátogatási jegyzőkönyv alapján (1876, 1877). In: Veres László, Viga Gyula (szerk.): *A Herman Ottó Múzeum Évkönyve*. 37. (1999) 677-694.

Ojtozi Eszter: Az Osztrogi Biblia két példánya a Nyíregyházi Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárában. *Könyv és Könyvtár*, 13. köt. (1982) 121-135.

M. Pandur Julianna: Két XVI. századi cirill-szláv tetraevangélium a Nyíregyházi Görögkatolikus Hittudományi Főiskola Könyvtárában. *Könyv és Könyvtár*, 14. köt. (1985) 121-135.

Puskás Bernadett: Ikon és liturgia. A görög katolikus Egyházművészeti Gyűjtemény kiadványai 1. (Az 1996-os jubileumi kiállítás ikonkatalógusa.) Tiszavasvári, é.n.

Puskás Bernadett: "A munkácsi görög katolikus egyházmegye művészete (16-19. század)" című PhD értekezésének vitája. *Művészettörténeti Értesítő*, 48. (1999) 1-4. sz. 220-224.

Puskás Bernadett: A munkácsi görög katolikus püspökök arcképcsarnoka. *Művészettörténeti Értesítő*, 58. (2009) 1. sz. 95-109.

Oktatás, művelődés

Dráviczki Sándor: A Munkácsi Magyar Királyi Állami Elemi Népiskola Tanítóképző Intézet kialakulásának története. *Pedagógiai Műhely*, 28. (2003) 2. sz. 68-70.

Fedinec Csilla: Fejezetek a kárpátaljai közoktatás történetéből (1938-1991). Nemzetközi Hungarológiai Központ, Bp., 1999.

Fedinec Csilla: Kárpátalja közigazgatása és tanügyigazgatása 1938–1944 között. Magyar Pedagógia, 105.(1996) 4. sz. 367–375.

Kriveczky Béla: Görögkatolikus falusi iskolák 1770-1848 között. Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis, Nevelés- és Művelődéstudományi Közlemények, 1990. 203-218.

B. Papp János: Hajdúdorog iskolatörténete. Honismeret, 17. (1989). 4. sz. 77-78.

Pornói Imre: Szemelvények Kelet-Magyarország és Kárpátalja iskolatörténetéből. "1000 éves a magyar iskola". Iskolatörténeti emlékülés anyaga. Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei Önkormányzat Megyei Pedagógiai Intézete és Továbbképző Központja, Nyíregyháza, 1998.

Szabó József: Görögkatolikus népoktatás az önkényuralom korától az iskolák államosításáig. Acta Academiae Paedagogicae Nyíregyháziensis, Nevelés- és Művelődéstudományi Közlemények, 1992. 9-17.

Tamás Edit: A komlóskai ruszinság oktatási lehetőségei a XX. században. Északkelet-Magyarország, 7. (2002) 10. sz. 25-31.

Ruszinok, magyarok (és mások)

Balla László: Ukránok, magyarok, ruszinok. Mozgó Világ, 17. (1991) 2. sz. 48-53.

Bocskor Medvecz Andrea: Alapvetések az ukrán magyarsággép kérdéséhez és a magyar múlt ukrán megítéléséhez (1991-2011). PoliPrint Kiadó, Ungvár, 2012.

Bocskor Medvecz Andrea: Kárpátaljai ukrán diákok magyarsággépe. Zempléni Múzsza, 9. (2009) 4. sz. 21-30.

Csernicskó István: A kárpátaljai magyarok önmagukról és az ukránokról. Kisebbségkutatás, 10. (2001) 3. sz. 437-444.

Fedinec Csilla: Ruszinok és magyarok a Kárpátalján 1918-1921. História, 30. (2008) 6-7. sz. 22-25.

Fedinec Csilla: Ukrajnai történelem- és földrajztankönyvek - magyar szempontból. In: Kutatási Füzetek 14. A magyarsággép a közép-európai tankönyvekben a 20. században. A PTE Interdiszciplináris Doktori Iskolájának kiadványsorozata. Sor. szerk. Fischer Ferenc, Ormos Mária, Harsányi Iván. Szerk. Hornyák Árpád, Vitári Zsolt. PTE, Pécs, 2009. 351-383.

Orosz György: Magyarok, szlovákok, ruszinok, szászok, románok, zsidók a hajdanvolt közös hazában. Nemzetiségcsúfolók. A Herman Ottó Múzeum Évkönyve, 47. (2008) 735-754.

Udvari István: A ruszin (kárpátukrán) - magyar együttélés nyelvi tükröződése. *Studia Ukrainica et Rusinica Nyíregyháziensia* 5. Nyíregyháza, 1997. 282-284.

Udvari István: A ruszin-magyar együttélés a nyelvi adatok tükrében. *Etnographia*, 108. (1997) 1-2. sz. 343-357.

Várad Sternberg János: Századok örökség (Tanulmányok az orosz-magyar és ukrán-magyar kapcsolatokról). Gondolat Könyvkiadó – Kárpáti Könyvkiadó, Bp. - Uzsgorod, 1981.

Várad Sternberg János: Utak, találkozások, emberek. Írások az orosz-magyar és ukrán-magyar kapcsolatokról. Kárpáti Könyvkiadó – Gondolat Könyvkiadó, Bp., 1974.